

ZA VLADIMÍROM BAKOŠOM (23. 1. 1949 – 18. 12. 2009)

Krátko pred Vianocami sme dostali správu o nečakanom odchode nášho kolegu PhDr. Vladimíra Bakoša, CSc. Slovenská akadémia vied bola jeho jediným pracoviskom a v rokoch 1992 – 1995 vykonával funkciu jej podpredsedu pre oddelenie spoločenských vied. Na Filozofický ústav nastúpil v roku 1972. Bol absolventom štúdia histórie a filozofie na Karlovej univerzite v Prahe. Základy svojej bádateľskej orientácie položil svojou diplomovou prácou venovanou porovnávaniu myšlienkového odkazu Ľudovíta Štúra a Karla Havlíčka Borovského a napokon kandidátskou dizertačnou prácou, ktorú v rozšírenej podobe uverejnil knižne pod názvom *Filozofické myslenie na Slovensku v medzivojnovom období (1918 – 1938)* v Bratislave v roku 1988. Nasledovali *Kapitoly z dejín slovenského myslenia* (1995), ďalej zámerom i záberom jeho najdôležitejšia práca *Avantgardistický projekt modernity: Z dejín slovenskej vedeckej a umeleckej avantgardy* (2006) a v roku 2008 editoval kolektívnu monografiu *Filozofické iniciatívy Igora Hrušovského*, na ktorej sa významným spôsobom autorsky podieľal. Bol autorom veľkého počtu štúdií a jeho bádateľský záujem mal transdisciplinárny charakter. Bakošovou domovskou disciplínou boli dejiny filozofie, ktorú však, vzhľadom na záujem o širšie pole slovenských intelektuálnych dejín (sám sa zmieňoval o „dejinách slovenského myslenia“) rozšíril o dejiny literatúry i dejiny slovenského národotočného myslenia. Pramennou bázou jeho výskumného úsilia boli diela filozofov, osobitne Igora Hrušovského a Svätopluka Štúra v ich súvekom rámcovaní, ale aj dobová kultúra publicistika. Uvedme napríklad periodiká *Hlas*, *Prúdy*, *Bratislava* a v najširšom slova zmysle dobový intelektuálny diskurz, ako aj to, čo by sme mohli nazvať modernizačnými iniciatívami v dejinách slovenskej filozofie i v širšom kontexte slovenských duchovných dejín. Neodmysliteľnou súčasťou jeho výskumnej optiky bol aj česko-slovenský intelektuálny kontext. Bol znalcom dejín pôsobenia českej filozofie na Slovensku a českej filozofickej kultúry vôbec. Pri výkone bádateľského remesla kládol veľký dôraz na čo najširšie evidovanie bibliografického materiálu, disponoval cnosťami archeológa i akribického archivára dobových mienok, ideí i poznatkov. Jeho práce svedčia o dôkladnom, priam dokumentačnom zmocnení sa študovaných prameňov a ich zabudovaní do rámca vlastného diskurzu. Zároveň sa ich snažil spracovať, interpretovať prostredníctvom pojmového aparátu súčasných spoločenských vied. Hlavnou témou Vladimíra Bakoša v poslednom desaťročí bolo nesporne skúmanie modernizačných iniciatív v slovenských duchovných dejinách. Sledoval stratégiu identifikácie a analytickej deskripcie modernistických, predovšetkým intelektuálnych iniciatív (hlavne scientizmu, nadrealizmu), analyzoval dejiny ich konfrontácií, rozriedenia, vlastne až rozplynutia v kontakte s realitou nastupujúceho mocenského modelu násilného socializmu a napokon sa snažil rekonštruovať a znovu založiť tradíciu slovenského modernizmu, zbaveného scudzujúcich, politicky a mocensko-ideologicky determinovaných nánosov. Prácu *Avantgardistický projekt modernity* v hlavných rysoch zjavne koncipoval ako pokus o dekonštrukciu dejín akejkoľvek vonkajšej mentálnej kolonizácie a do istej miery aj trpkého „nedobrovoľne-dobrovoľného“ sebaznevoľnenia slovenskej ľavicovej avantgardnej intelektuálnej kultúry, ktorá sa pôvodne formovala autonómne.

Vladimír Bakoš bol vedeckou individualitou s vlastnými témami, vlastným videním a výrazným vedecko-výskumným vkladom. Šiel vlastnou cestou, ktorá sa nečakane uzavrela.

Tibor Pichler